

Januari 2026

EVALUATIE ONTWERPAANPAK MENTALE VEERKRACHT JEUGD 2025

REGIOPROGRAMMA
RIJK VAN NIJMEGEN

Opgesteld door Nina Boersma, projectleider

 samen kleuren
wij de toekomst

INHOUDSOPGAVE

Inleiding Waarden als fundament van beweging.	1
Niveau 1: de ontwerpateliers • werken met een ontwerp aanpak • van verkenning naar idee ontwikkeling • domein verbinding in de praktijk • waargenomen kansen en risico's • leren op procesniveau • van leren naar gerichte experimenten	2
Niveau 2: Bestuurlijke duiding en strategische verankering • Zoeken naar bestuurlijke rol in een ecosysteem • Spanning tussen systeemlogica en ecosysteemdenken • Verschuiving naar een actievare, verbindende rol • Vervolgrichting: leren, verbinden en borgen	6
Niveau 3: Wetenschappelijke duiding en verdiepend leren (WAR) • Samenwerkende principes • drie verdiepende thema's • naar een gezamenlijk wetenschappelijk traject • verbinding met praktijk en borging	8
Regionaal samenwerken	10
Landelijk samenwerken	11
Slotwoord	12
In co creatie met	13
Bijlages	14

INLEIDING

2025 was voor de Ontwerpaanpak Mentale Veerkracht Jeugd een jaar van intensief leren, uitproberen en samen vormgeven. In verschillende gemeenten zijn we gestart met het bouwen aan een ecosysteem mentale gezondheid (GEM) voor jeugd, waarin kinderen en gezinnen centraal staan en waarin domeinen zoals zorg, onderwijs, welzijn, jeugd, cultuur en sport met elkaar verbonden worden. Niet één organisatie of interventie is leidend, maar het samenspel tussen mensen, netwerken en contexten rondom jeugd. Deze inzet draagt bij aan een bredere transitie in hoe we als samenleving kijken naar mentale gezondheid: van een versnipperd en aanbodgestuurd systeem naar een samenhangende, relationele benadering.

Gaandeweg hebben we ontdekt dat het bouwen aan zo'n ecosysteem vraagt om gerichte transformaties op meerdere plekken tegelijk. Deze transformaties voltrekken zich op drie samenhangende niveaus. In de praktijk, waar in lokale ateliers domeinoverstijgend wordt samengewerkt, geëxperimenteerd en ontworpen met nieuwe werkwijzen. Op bestuurlijk en strategisch niveau, waar de kerngroep zoekt naar andere vormen van sturen, verbinden en ruimte maken die nodig zijn om deze transitie mogelijk te maken. En op wetenschappelijk niveau, waar de Wetenschappelijke Advies Raad (WAR) reflecteert, duidt en helpt om praktijkervaringen te verbinden aan kennis, theorie en onderzoek die de transitie onderbouwen en verdiepen.

In deze evaluatie nemen we de lezer mee in het doorlopen proces van deze transformaties op de drie niveaus. We laten zien hoe praktijk, bestuur en wetenschap elkaar hebben gevoed en hoe domeinverbinding daarin steeds concreter vorm kreeg. Daarnaast maken we per gemeente zichtbaar welke samenwerkingen en werkwijzen zijn ontwikkeld en welke eerste effecten dit heeft gehad in de praktijk. Daarmee biedt deze evaluatie zowel een terugblik op de transformaties van 2025 als richting voor het verder bijdragen aan de bredere transitie naar een ecosysteem mentale gezondheid jeugd binnen GEM Jeugd.

WAARDEN ALS FUNDAMENT VAN BEWEGING

Binnen de Ontwerpaanpak Mentale Veerkracht Jeugd verkennen we een manier van samenwerken die gelijkwaardig is, waarin vertrouwen de basis vormt en waarin we elkaar samen staan in deze ontwikkeling. Deze manier van werken vraagt om meer dan structuren en afspraken; ze vraagt om gedeelde waarden die richting geven aan hoe we elkaar ontmoeten, besluiten nemen en omgaan met complexiteit.

Op alle niveaus hebben we daarom bewust de waarden centraal gesteld die ook binnen de landelijke GEM-aanpak richting geven aan de beweging naar mentale gezondheid. Het gaat om **de klik**: echt contact, waarin we elkaar zien en begrijpen. Om **gelijkwaardigheid van hulpbronnen**: het besef dat iedereen iets waardevols inbrengt, ongeacht rol, functie of positie. En om **we doen het samen**: ook wanneer zorgvragen complex zijn of het proces schuurt, laten we elkaar niet los.

DE KLIK

GELIJKWAARDIG

SAMEN

Deze waarden vormen de onderstroom van alles wat we doen en leren. Vanuit dit fundament hebben we het afgelopen jaar ontwikkeld en ontdekt op drie samenhangende niveaus: in de praktijk via de veranderateliers, bestuurlijk via de samenwerking met de kerngroep en wetenschappelijk in samenspel met de WAR. De opbouw van deze evaluatie volgt deze drie lijnen en maakt zichtbaar hoe de waarden in elk van deze niveaus concreet vorm hebben gekregen.

NIVEAU 1: DE ONTWERPATELIERS

De veranderateliers vormen het eerste en meest zichtbare niveau van de Ontwerpaanpak Mentale Veerkracht Jeugd. Het is de plek waar het ecosysteemdenken tastbaar wordt: waar professionals, inwoners, beleidsmakers en partners uit verschillende domeinen elkaar ontmoeten en samen onderzoeken wat mentale veerkracht voor jeugd in hun context betekent. In 2025 zijn bestaande ateliers voortgezet en zijn nieuwe ateliers gestart in Wijchen, Heumen, Druten en Nijmegen (Dukenburg). Daarnaast is regionaal gewerkt aan een atelier rond groepsaanbod en peercontact. En zijn voorbereidingen getroffen voor een atelier gericht op campagne en beeldvorming.

WERKEN MET EEN ONTWERPAANPAK

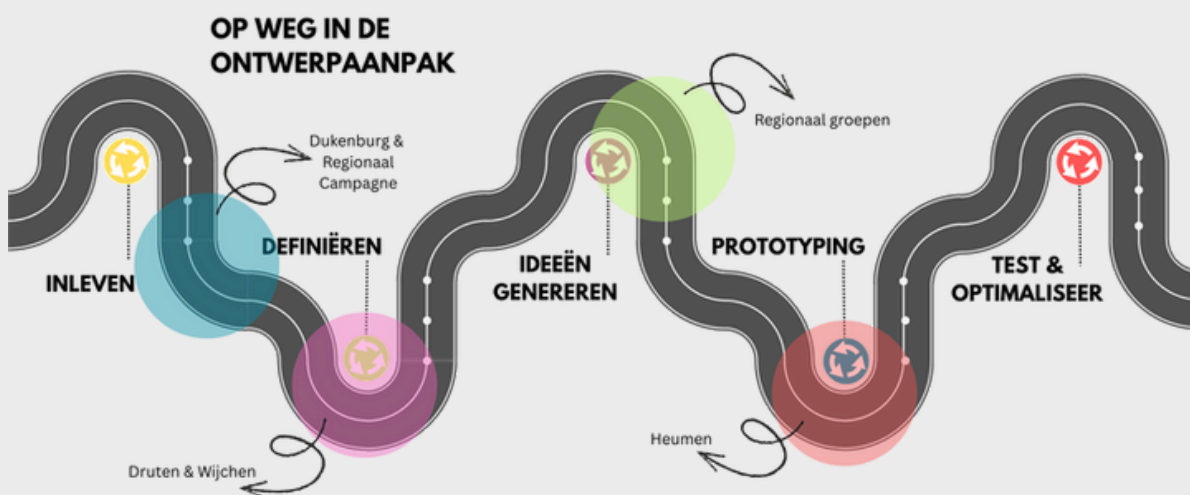
In de veranderateliers is gewerkt vanuit een ontwerpende manier van samenwerken. In afnemende samenwerking met Gijs Ockeloen, ontwerper van de landelijke GEM-aanpak, hebben we ervaren hoe een ontwerpaanpak helpt om mensen los te maken uit hun eigen kaders en gezamenlijk nieuwe perspectieven te verkennen. De focus lag niet op snelle oplossingen, maar op het gezamenlijk onderzoeken, verbeelden en iteratief ontwikkelen van ideeën.

Deelnemers benoemen deze manier van werken als stimulerend en verbindend:

“Dit vind ik prettig werken – het haalt je uit je eigen denkkaders en zorgt voor creativiteit. Juist heel belangrijk in dit gedachtegoed.” – Debbie van Norel, de Inspiloog

“Positief! Veel partners vanuit diverse disciplines aan tafel. Leuke werkvormen om focus aan te brengen.” Sylvia Meijer, GGD GZ

Tegelijkertijd werd ook zichtbaar dat deze manier van werken tijd vraagt. Het tempo werd door sommigen als langzaam ervaren, terwijl anderen juist benoemden dat deze vertraging nodig was om tot diepgang te komen. De spanning tussen willen dóórpakken en ruimte maken voor gezamenlijke betekenisgeving is een terugkerend thema in de ateliers.

VAN VERKENNING NAAR IDEEONTWIKKELING

In alle ateliers is gestart met een brede verkenning: wat speelt hier, welke vragen leven er, wat is er al en wat mist er? Deze fase bleek cruciaal voor het opbouwen van vertrouwen en het ontwikkelen van een gedeeld vertrekpunt. Vanuit daar zijn deelnemers toegegroeid naar ideeontwikkeling, waarin verschillende initiatieven en richtingen zichtbaar werden. Deelnemers geven aan dat vooral het samen denken en creëren met partners uit andere domeinen hun perspectief heeft verbreed:

“Meer kijken naar wat we samen kunnen doen, niet vanuit organisaties denken maar vanuit een plek. Buiten de kaders denken en in contact komen met partijen die geen zorgaanbieders zijn maar op een andere manier werken met inwoners van het Rijk van Nijmegen.” Karin Laarakker, Family Supporters

Niet iedereen ervaarde direct een vertaalslag naar het eigen dagelijkse werk. Voor sommigen was de invloed vooral inspirerend en verkennend, voor anderen concreter. Dat verschil hangt samen met rol, context en mate van betrokkenheid en bevestigt dat ecosysteemdenken zich niet lineair laat implementeren.

DOMEINVERBINDING IN DE PRAKTIJK

Een belangrijke opbrengst van de veranderateliers is de manier waarop domeinverbinding concreet vorm kreeg. In meerdere ateliers zijn partners uit zorg, onderwijs, sociaal domein, kunst en cultuur, ondernemerschap en informele netwerken samen opgetrokken. Dit leidde niet alleen tot nieuwe ideeën, maar ook tot een ander gesprek: minder vanuit organisaties en meer vanuit waarden, relaties en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Deelnemers verwoordden dit als een verschuiving in denken:

"Ja, je gaat wel meer nadenken over gezamenlijke doelen met je netwerkpartners samen op te pakken om uiteindelijk dan in samenwerking met inwoners tot een aanvulling of verandering te komen." Boris van Arnhem, Gemeente Druten/Wijchen

Tegelijkertijd werd ook kritisch gereflecteerd op de framing van mentale gezondheid. Enkele deelnemers gaven aan dat de toon soms als zwaar werd ervaren, of te sterk gericht op 'mentaal lijden', terwijl zij juist kansen zien in een bredere, normaliserende benadering zoals veerkracht.

WAARGENOMEN KANSSEN EN RISICO'S

In de feedback benoemen deelnemers veel positieve kansen van het ecosysteemdenken: het normaliseren van problemen, het versterken van netwerken, het ontwikkelen van laagdrempelige en lokale voorzieningen en het verleggen van focus van aanbod naar mens en context.

Eén quote vat dit kernachtig samen:

"Whole system in the room." Sylvia Meijer, GGD GZ

Tegelijkertijd zijn ook risico's expliciet benoemd. De meest genoemde zijn:

- het risico om te blijven praten zonder tot actie te komen;
- het gevaar dat de beweging te vaag of te abstract blijft;
- de spanning met bestaande systemen, financiering en bureaucratie;
- de tijd en energie die deze manier van werken vraagt van deelnemers.

Deze feedback bevestigt het belang van een goede balans tussen verkennen en concretiseren en van duidelijke verbinding met vervolgacties en experimenten.

LEREN OP PROCESNIVEAU

Als procesevaluatie laten de veranderateliers zien dat het bouwen aan een ecosysteem mentale veerkracht geen lineair traject is. Het vraagt om vertraging, het uithouden van onzekerheid en het voortdurend investeren in relaties en gedeelde taal. Tegelijkertijd laten de ateliers zien dat deze manier van werken energie losmaakt, creativiteit stimuleert en nieuwe verbindingen mogelijk maakt die binnen bestaande structuren niet vanzelf ontstaan. De veranderateliers functioneren daarmee niet alleen als broedplaatsen voor ideeën, maar ook als leeromgevingen waarin een andere manier van samenwerken wordt geoefend. De inzichten, spanningen en opbrengsten uit dit niveau vormen een belangrijke voedingsbodem voor de bestuurlijke en wetenschappelijke reflecties die in de volgende hoofdstukken worden beschreven.

VAN LEREN NAAR GERICHTE EXPERIMENTEN

De veranderateliers hebben in 2025 gefunctioneerd als leer- en ontwikkelruimte waarin het ecosysteemdenken in de praktijk is verkend. Door te werken met een ontwerpaanpak is ruimte ontstaan voor ontmoeting, domeinverbinding en het gezamenlijk verkennen van nieuwe oplossingsrichtingen. De feedback van deelnemers laat zien dat deze manier van werken creativiteit en betrokkenheid stimuleert, maar ook vraagt om duidelijke duiding, focus en vervolg in de vorm van concrete acties.

Deze leerbeweging heeft geleid tot zes expliciete concepten die vanuit de veranderateliers zijn geselecteerd om in 2026 verder uit te werken tot pilots. Deze concepten* markeren de overgang van verkennen naar experimenteren en vormen samen een eerste, samenhangende stap binnen het ecosysteem mentale veerkracht jeugd:

- Concept 1 – Modulaire GGZ

Specialistische ggz-kennis en expertise die dichtbij de context van kind en gezin beschikbaar is: laagdrempelig in behandeling én actief als partner binnen het ecosysteem.

- Concept 2 & 3 – Groepsmatch 1.0 en 2.0

Een platform en community waarin vraag en aanbod rondom groepsaanbod samenkomen, met als doel kinderen en jongeren toe te leiden naar passende groepen en groepsaanbod collectief en domeinoverstijgend te benutten.

- Concept 4 – Duiventil

Een laagdrempelige landingsplaats waar informele en voorliggende zorg samenkomen en gezinnen vroegtijdig ondersteuning en richting kunnen vinden vanuit gezamenlijke expertise uit de sociale wijkteams en JGZ.

- Concept 5 – Clubhuis

Een plek waar jong en oud(ers) kunnen landen in hun zoektocht naar mentale veerkracht, ontmoeting en ondersteuning, en waar formele en informele netwerken elkaar versterken.

*De uitwerkingen van deze concepten zijn opgenomen in de bijlage

- Concept 6 – Bouwplaats

Een onderwijsopdracht op middelbare scholen waarin jongeren vanuit creativiteit en creatie onderzoeken wat zij nodig hebben om hun mentale veerkracht te ontwikkelen, versterken en behouden.

Samen vormen deze concepten voor experimenten de concrete opbrengst van het werken in veranderateliers in 2025. In 2026 worden zij verder uitgewerkt, beproefd en gemonitord als pilots. Daarmee vormen zij een volgende stap in het bouwen aan een lerend ecosysteem mentale veerkracht jeugd, waarin praktijkervaringen opnieuw voeding geven aan bestuurlijke keuzes en wetenschappelijke reflectie.

NIVEAU 2 : BESTUURLIJKE DUIDING EN STRATEGISCHE VERANKERING

Waar de veranderateliers het ecosysteemdenken in de praktijk tastbaar maken, vervult de kerngroep een cruciale rol in het bestuurlijk en strategisch verbinden van deze beweging. De kerngroep bestaat uit bestuurders en managers die samen de verschillende domeinen binnen jeugd vertegenwoordigen. Vanuit deze positie is in 2025 gezocht naar manieren om richting te geven aan de eerste experimenten binnen de Ontwerpaanpak Mentale Veerkracht Jeugd en om ruimte te creëren voor duurzame, domeinoverstijgende verandering.

ZOEKEN NAAR BESTUURLIJKE ROL IN EEN ECOSYSTEEM

De verwachting bij de start was dat de kerngroep, door haar positie en invloed, relatief vanzelfsprekend richting zou kunnen geven aan de ontwikkeling van het ecosysteem. In de praktijk bleek dit proces complexer dan gedacht. De stap van systeemgericht sturen naar ecosysteemgericht werken vraagt niet alleen om andere besluiten, maar vooral om een andere houding, taal en manier van verbinden.

Er werd zichtbaar dat er nog afstand bestaat tussen de bestuurlijke laag en de bottom-up-beweging in de veranderateliers. Niet alle organisaties die in de ateliers actief zijn, zijn bestuurlijk vertegenwoordigd in de kerngroep. Hierdoor blijft het eigenaarschap over ontstane ideeën soms diffuus en ontstaat er spanning tussen lokale energie en bestuurlijke verankering. Daarnaast lag de focus in de bijeenkomsten van de kerngroep vooral op visie en duiding, terwijl de vertaling naar concrete ondersteuning van experimenten nog beperkt bleef.

SPANNING TUSSEN SYSTEEMLOGICA EN ECOSYSTEEMDENKEN

Een belangrijk leerpunt in 2025 is het inzicht dat bestaande systeemlogica hardnekkig aanwezig blijft. In de gesprekken binnen de kerngroep wordt nog regelmatig teruggegrepen op bekende indelingen, lijnen en verantwoordelijkheden.

Hoewel deze structuren houvast bieden, maken zij het ook lastig om werkelijk over domeinen heen te kijken en gezamenlijke verantwoordelijkheid te nemen voor het geheel.

Tegelijkertijd werd zichtbaar dat binnen de afzonderlijke organisaties al veel beweging gaande is die aansluit bij de waarden van de Ontwerpaanpak Mentale Veerkracht Jeugd. Deze initiatieven worden echter nog onvoldoende met elkaar verbonden. Het gevolg is versnippering en overlap, terwijl juist bundeling van energie en gezamenlijk leren de kracht van het ecosysteem zou kunnen vergroten. Hier ligt een duidelijke kans voor de kerngroep om meerwaarde te creëren.

VERSCHUIVING NAAR EEN ACTIEVERE, VERBINDENDE ROL

De kerngroep heeft deze spanning herkend en benoemd. In de bijeenkomst van 24 september 2025 is expliciet uitgesproken dat een andere rol nodig is: minder een overlegtafel en meer een motor voor duiding, verbinding en doorontwikkeling vanuit een ecosysteemperspectief. Dit markeert een belangrijke verschuiving in hoe de kerngroep zichzelf positioneert binnen de beweging.

In december 2025 heeft deze verschuiving concreet vorm gekregen. Tijdens een gezamenlijke bijeenkomst is teruggeblikt op de opbrengsten uit de veranderateliers en zijn keuzes gemaakt voor de concepten die in 2026 verder worden omarmd. De leden van de kerngroep hebben zich in duo's verbonden aan de verschillende concepten en nemen daarmee bestuurlijk eigenaarschap op zich. Deze stap versterkt de verbinding tussen praktijk en bestuur en maakt duidelijker wie vanuit welke positie bijdraagt aan de verdere ontwikkeling van de experimenten*.

VERVOLGRICHTING: LEREN, VERBINDEN EN BORGEN

Voor 2026 positioneert de kerngroep zich nadrukkelijk in een lerende rol. Niet om te beoordelen of te controleren, maar om experimenten te ondersteunen, te verbinden en te versterken. Vier fysieke bijeenkomsten per jaar bieden ruimte voor gezamenlijke reflectie, kennisdeling en strategische afstemming. Daarbij staat steeds de vraag centraal hoe lokale experimenten kunnen bijdragen aan het geheel van het ecosysteem mentale veerkracht jeugd.

De leerervaringen uit 2026 vormen aan het einde van het jaar de basis voor verdere borging: in beleid, in samenwerkingsafspraken en in de dagelijkse praktijk. Daarmee ontwikkelt de kerngroep zich tot ambassadeur van de Ontwerpaanpak Mentale Veerkracht Jeugd: zichtbaar, verbindend en uitnodigend. Een plek waar bestuurders en managers actief bijdragen aan de transitie naar een duurzaam ecosysteem mentale gezondheid, en waar praktijkervaringen daadwerkelijk doorwerken op strategisch niveau.

*Een overzicht van de concepten en verbonden bestuurders is opgenomen in de bijlage

NIVEAU 3 : WETENSCHAPPELIJKE DUIDING EN VERDIEPEND LEREN (WAR)

Waar de veranderateliers het ecosysteem mentale gezondheid jeugd in de praktijk verkennen en de kerngroep zoekt naar bestuurlijke verankering, vervult de Wetenschappelijke Adviesraad (WAR) een derde, verdiepende rol. De WAR biedt ruimte voor reflectie, conceptualisering en wetenschappelijke duiding van wat in de praktijk ontstaat. In 2025 heeft deze rol zich stap voor stap ontwikkeld: van meedenken en spiegelen naar het gezamenlijk formuleren van een verdiepend wetenschappelijk traject.

SAMENWERKENDE PRINCIPES

In het begin van het jaar stond de WAR vooral in een verkennende rol. De centrale vraag was hoe wetenschappelijke expertise betekenisvol kan aansluiten bij een beweging die zich ontwikkelt in de praktijk en niet vertrekt vanuit vooraf vastgestelde interventies. In plaats van toetsing of beoordeling lag de nadruk op het helpen duiden van patronen, spanningen en onderliggende aannames.

Gaandeweg werd steeds duidelijker dat de WAR niet los kan functioneren van de andere niveaus. De praktijkvragen uit de ateliers en de bestuurlijke zoektocht binnen de kerngroep vroegen om verdieping, taal en theoretische onderbouwing, zonder het open en lerende karakter van de aanpak te verliezen. Dit vroeg ook van de WAR een andere houding: minder antwoordgericht, meer vraagverhelderend.

Een belangrijk inhoudelijk leerpunt binnen de WAR-bijeenkomsten was het onderscheid tussen bouwstenen en samenwerkende principes. Waar bouwstenen richting geven aan wat nodig is binnen een ecosysteem, werd zichtbaar dat deze in de praktijk steeds anders uitwerken afhankelijk van context, levensfase en domein. Dit sluit aan bij ecologische denkkaders zoals dat van Bronfenbrenner, waarin ontwikkeling nooit los gezien kan worden van de omgeving en de fase waarin iemand zich bevindt.

Het beeld dat hieruit ontstond – ook zichtbaar in de gezamenlijke praatplaat – is dat werkende principes richting geven, maar tegelijkertijd ruimte laten voor variatie en eigenheid binnen het ecosysteem. Dit inzicht vormde een belangrijke brug tussen praktijkervaringen en wetenschappelijke reflectie. Bijvoorbeeld doordat we in de ateliers al mogen hebben ervaren dat lokale inkleuring van het ecosysteem zorgt voor draagvlak en eigenaarschap.

DRIE VERDIEPENDE THEMA'S

In de ateliers van het afgelopen jaar kwamen drie thema's steeds nadrukkelijker naar voren als bepalend voor de verdere ontwikkeling van het ecosysteem mentale gezondheid jeugd. Deze thema's zijn in samenspraak met de WAR benoemd en onderschreven als richtinggevend voor het wetenschappelijke traject:

Levensfase

De ontwikkeling van jeugd verloopt via verschillende levensfasen, die elk een andere wisselwerking kennen tussen kind, gezin, school en omgeving. De huidige Landelijke GEM-bouwstenen houden hier nog onvoldoende expliciet rekening mee. Vanuit het ecologisch systeemmodel van Bronfenbrenner wordt benadrukt dat de context meebeweegt met de ontwikkeling van het kind. De WAR ziet hier een belangrijke opgave om te onderzoeken hoe levensfasen doorwerken in ondersteuning, preventie en zorg, en hoe bouwstenen voor jeugd hierop verfijnd kunnen worden.

Onderwijs

Onderwijs is binnen de jeugdfase een cruciaal maar ook apart georganiseerd domein, met eigen wet- en regelgeving en verantwoordelijkheden. In de WAR is verkend hoe onderwijs zich verhoudt tot ecosysteemdenken en waar spanning ontstaat tussen lineaire organisatievormen en complexe ontwikkelvragen. De vraag die hier centraal staat is welke rol onderwijs kan en wil vervullen binnen een ecosysteem mentale gezondheid, en welke ruimte of aanpassing daarvoor nodig is.

Rechtspositie

Ook de juridische positie van kinderen, ouders en professionals kwam nadrukkelijk naar voren. Thema's als handelingsruimte, verantwoordelijkheid, zeggenschap en veiligheid blijken sterk bepalend voor wat in de praktijk mogelijk is. De WAR onderschrijft de noodzaak om deze juridische kaders niet alleen als randvoorwaarde, maar als actief ontwerpthema te benaderen, passend bij een relationele en ecosystemische manier van werken.

NAAR EEN GEZAMENLIJK WETENSCHAPPELIJK TRAJECT

Vanuit de WAR is brede bereidheid uitgesproken om gezamenlijk te werken aan een stevig wetenschappelijk fundament voor het ecosysteem mentale gezondheid jeugd, in nauwe samenwerking met GEM Landelijk.

Vanuit de diverse disciplines worden de drie thema's herkend en onderschreven als cruciaal voor doorontwikkeling.

Om dit fundament verder uit te bouwen wordt de voorbereiding getroffen voor een Delphi-onderzoek. Deze methode maakt het mogelijk om verschillende wetenschappelijke perspectieven systematisch samen te brengen en in iteraties toe te werken naar gedeelde inzichten en onderbouwde richting.

VERBINDING MET PRAKTIJK EN BORGING

Kenmerkend voor het proces met de WAR is dat wetenschap niet los staat van praktijk en bestuur, maar juist gevoed wordt door wat daar ontstaat. De inzichten uit de veranderateliers en de bestuurlijke reflecties vormen expliciet input voor het wetenschappelijke traject. Andersom biedt de WAR taal, kaders en verdieping die richtinggevend kunnen zijn voor verdere experimenten en beleidskeuzes.

Samen met de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) worden mogelijkheden verkend voor subsidie, onder andere via de RAAK- of KIEM-regeling, om dit onderzoeks- en ontwikkeltraject duurzaam te verankeren. Daarmee ontwikkelt de WAR zich van een adviserend gremium naar een actieve partner in het lerend ecosysteem: een plek waar praktijkervaringen worden verdiept, verbonden en vertaald naar kennis die bijdraagt aan structurele verandering.

REGIONAAL SAMENWERKEN

Parallel aan de ontwikkeling binnen ateliers, kerngroep en WAR is intensief samengewerkt in de regio via lokale kartrekkers in elke gemeente. Deze samenwerking kende echter geen vanzelfsprekende start. Met name in de beginfase was er sprake van onduidelijkheid over rollen, verantwoordelijkheden en regie, waarbij de aansturing nog sterk gekoppeld was aan de landelijke GEM-beweging. Dit leidde lokaal tot vertraging, verlies van energie en het gevoel dat de beweging onvoldoende aansloot bij de gemeentelijke context. Zoals in de evaluatie vanuit Wijchen en Druten werd benoemd, ging dit gepaard met opstartproblemen en een gebrek aan houvast, waardoor betrokkenheid kwetsbaar werd wanneer concrete stappen te lang uitbleven.

Deze fase maakte scherp zichtbaar hoe bepalend het is waar regie wordt belegd. Toen de beweging sterker regionaal werd opgepakt en de rolverdeling explicieter werd, ontstond er meer rust en duidelijkheid. Lokaal kon weer gestuurd worden op inhoud, tempo en aansluiting bij de eigen context, terwijl regionaal de focus verschoof naar faciliteren, verbinden en leren. Deze omslag werd door lokale kartrekkers als noodzakelijk ervaren om het ecosysteemdenken daadwerkelijk te laten landen. Tegelijkertijd bleef het een zoektocht, waarin ongeduld en twijfel nadrukkelijk aanwezig waren. Zoals Nadine Hamers het verwoordt:

“De opstart heeft lang geduurd. Mensen willen graag meedoen, maar hebben ook behoefte aan een concrete opdracht.” –gemeente Wijchen/Druten

In Wijchen betekende deze omslag dat de beweging opnieuw moest worden aangezet. Daar was het ecosysteemdenken aanvankelijk onvoldoende geland, maar ontstond later – juist door de regionale verankering – weer ruimte om partners opnieuw te betrekken. De samenwerking met middelbaar onderwijs en de cultuursector, onder andere via het Bouwplaats-concept, wordt daarbij gezien als een belangrijke en hoopvolle ontwikkeling. In Druten zijn we later gestart en namen we geleerde lessen uit Wijchen mee. Hierdoor kwam de beweging in Druten gericht op gang en ging het meer leven, met name binnen het welzijnswerk, waar het ecosysteemdenken leidde tot nieuwe initiatieven en hernieuwde aandacht voor mentale veerkracht van jongeren.

Tegelijkertijd blijft zichtbaar dat dit een transitie van lange adem is. Impact laat zich niet snel of eenduidig meten, en het vraagt voortdurende afstemming om lokale energie, regionale samenhang en bestuurlijke ambities met elkaar te verbinden. Zoals ook in Heumen werd benoemd:

“Het is een tricky proces, omdat je niet weet wat het resultaat gaat zijn en hoeveel tijd de transformatie kost.” – Saskia Kastein, gemeente Heumen

Deze ervaringen onderstrepen dat regionale samenwerking alleen effectief is wanneer zij geen extra bestuurlijke laag vormt, maar daadwerkelijk ondersteunend is aan lokale beweging. Heldere regie, expliciete keuzes over wat regionaal wordt opgepakt en ruimte voor verschillen tussen gemeenten blijken daarbij cruciale voorwaarden om het ecosysteemdenken verder te laten wortelen in de praktijk.

LANDELIJK SAMENWERKEN

Naast de regionale en lokale samenwerking is 2025 ook een belangrijk leerjaar geweest in de samenwerking met het landelijke GEM-netwerk. In de landelijke afstemming met onder andere Michael Milo, Gijs Ockeloen en het projectteam is regelmatig gereflecteerd op de stand van zaken in de regio en op de vraag hoe lokale en regionale bewegingen zich verhouden tot de bredere GEM-transitie. In deze gesprekken werd zichtbaar dat de regio Nijmegen niet los staat van landelijke ontwikkelingen, maar tegelijkertijd een eigen tempo, focus en dynamiek kent.

In de gezamenlijke terugblik is expliciet stilgestaan bij de verschillende concepten die in de regio zijn ontstaan, zoals de modulaire GGZ in Heumen, de Bouwplaats in Wijchen, de Duiventil in Druten/Wijchen en Beuningen, de regionale Groepsmatch en het Clubhuis, en de eerste verkenningen in Nijmegen rond stepped diagnosis en modulaire GGZ binnen de proeftuin. Deze diversiteit werd landelijk herkend als kracht: het laat zien hoe het ecosysteemdenken zich op verschillende plekken anders manifesteert, afhankelijk van context, bestaande netwerken en urgenties.

Tegelijkertijd werd duidelijk dat deze manier van werken ook iets vraagt van de landelijke rol. Zowel Michael als Gijs reflecteerden op het onderschatten van het belang van iteratie en continue onboarding in transitiebewegingen. Waar in het begin de nadruk lag op het vergroten van het netwerk en het verbinden van gelijkgestemden, werd gaandeweg zichtbaar dat het ecosysteemdenken pas echt vorm krijgt door te doen, te experimenteren en onderweg te leren. Dit vraagt om het loslaten van centrale inhoudelijke regie en om vertrouwen in lokale en regionale bewegingen – ook wanneer dat wrijving of ongemak oplevert.

Een belangrijke leerervaring was dat in Nijmegen de inhoudelijke lead steeds meer werd overgenomen door partijen die niet expliciet uit het GEM-netwerk afkomstig zijn. Landelijk werd dit gezien als spannend, maar tegelijkertijd als een wezenlijk kenmerk van een groeiende transitie: hoe groter de beweging wordt, hoe minder haalbaar het is dat het landelijke netwerk overal inhoudelijk aan tafel zit. Het leren loslaten, terwijl de verbinding en het gezamenlijke leren behouden blijven, is daarmee een expliciet ontwikkelpunt geworden.

In de landelijke gesprekken kwamen ook terugkerende spanningen naar voren, zoals het omgaan met organisatiebelangen, financiering en positionering. Deze thema's bleken niet uniek voor deze regio, maar herkenbaar in meerdere gebieden in Nederland. Dit bevestigt dat het bouwen aan een ecosysteem mentale gezondheid niet alleen een inhoudelijke, maar ook een bestuurlijke en financiële transitie is, die tijd vraagt en niet in één ontwerp te vangen is.

Vooruitkijkend is afgesproken om de landelijke samenwerking vooral te richten op het versterken van regionale leerprocessen: via de Delphi-methode, het gezamenlijk verdiepen van thema's zoals onderwijs en rechtspositie, en het benutten van ervaringen uit lokale ateliers voor landelijk leren. De samenwerking heeft zich daarmee ontwikkeld van een meer sturende relatie naar een wederkerige leerrelatie, waarin regio en land elkaar spiegelen, voeden en versterken in een transitie die nadrukkelijk van lange adem is.

SLOTWOORD

Deze evaluatie laat zien dat 2025 in het teken stond van leren, zoeken en samen bouwen aan de Ontwerpaanpak Mentale Veerkracht Jeugd. We hebben ervaren dat het werken aan een ecosysteem mentale gezondheid geen lineair proces is, maar een beweging die zich gelijktijdig voltrekt in de praktijk, in bestuurlijke verhoudingen en in wetenschappelijke duiding. Op alle drie de niveaus is zichtbaar geworden dat voortgang niet alleen ontstaat door plannen en structuren, maar vooral door relaties, vertrouwen en het vermogen om samen te blijven leren.

De veranderateliers hebben laten zien hoe een ontwerpaanpak ruimte creëert voor domeinverbinding, eigenaarschap en concrete initiatieven die aansluiten bij lokale contexten. Tegelijkertijd werd duidelijk dat deze beweging bestuurlijke verankering en wetenschappelijke verdieping nodig heeft om duurzaam te worden. De kerngroep en de Wetenschappelijke Adviesraad hebben in 2025 belangrijke stappen gezet in het vinden van een rol die niet stuur op controle, maar op duiding, verbinding en versterking. Ook in de regionale en landelijke samenwerking is geleerd hoe belangrijk het is om rollen expliciet te maken, verwachtingen te delen en ruimte te laten voor variatie en iteratie.

Met de keuze voor zes concrete concepten die in 2026 worden doorontwikkeld tot pilots, verschuift de beweging van verkennen naar gericht experimenteren. Daarmee breekt een nieuwe fase aan waarin leren, monitoren en bijstellen centraal blijven staan. Deze evaluatie markeert daarmee geen eindpunt, maar een tussenmoment: een gezamenlijke reflectie die richting geeft aan de volgende stap in het bouwen aan een duurzaam ecosysteem mentale veerkracht voor jeugd.

IN CO CREATIE MOGELIJK GEMAAKT

PROJECTTEAM

Het projectteam bestaan uit de volgende personen:

Etienne van Uden – Ambtelijk opdrachtgever Regioprogramma Rijk van Nijmegen

Nina Boersma – Projectleider (Studio van Betekenis)

Eva Schweizer – Ontwerper (Studio van Betekenis)

Gijs Oeckeloen – Ontwerper landelijke GEM

LOKALE PARTNERS

Lokaal is er nauw samengewerkt met de volgende personen:

Nadine Hamers – Gemeente Druten/Wijchen

Saskia Kastein – Gemeente Heumen

Nadieh Pennings – Gemeente Nijmegen (Dukenburg)

Jannie Jongen – Hoge & partners

KERNGROEP

De volgende bestuurders zijn onderdeel van de kerngroep:

Marlies Kennis – Buurtteams Jeugd & Gezin

Hans van Geenhuizen – Karakter

Indra Knoop – Bindkracht10

Teddy Vrijmoet – De Lindenberg

Gerard de Roos – Xtanoa

Etienne van Uden – Gemeente (ROB)

Joep van der Boogaard – JGZ

Arvid Ernst – Gemeente Wijchen / Druten

WETENSCHAPPELIJKE ADVIESRAAD

De WAR bestaat uit:

Prof. dr. Wouter Staal – Hoogleraar Kinder- en Jeugdpsychiatrie, Karakter en Radboudumc

Prof. dr. Ron Scholte – Hoogleraar Orthopedagogiek, Radboud Universiteit

Prof. dr. Marloes Kleinjan – Hoogleraar Youth Mental Health, HAN

Prof. dr. Marion van Hattum – Lector Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp, HAN

Prof. dr. Dolf van Veen – Hoogleraar Onderwijs en Jeugdbeleid, Nederlands Centrum Onderwijs en Jeugdzorg (NCOJ)

Prof. dr. Philippe Delespaul – Hoogleraar Innovatie in de Geestelijke Gezondheidszorg, Universiteit Maastricht, tevens verbonden aan GEM Landelijk

Eline Stijnen, beleidsadviseur Karakter

LANDELIJKE GEM

Gijs Ockeloen – Ontwerper

Michael Milo – Verbinder

Jim van Os – Hoogleraar Psychiatrie

Philipp Delespaul – Hoogleraar Innovatie in de Geestelijke Gezondheidszorg

BIJLAGEN

- **UITWERKING CONCEPTEN**
- **OVERZICHT BETROKKENEN PER CONCEPT**

CONCEPT 1

MODULAIRE GGZ

KORTE BESCHRIJVING VAN HET CONCEPT

Specialistische ggz kennis en expertise aanwezig in de context en laagdrempelig beschikbaar behandeling én partner in het ecosysteem.

WIE GAAT HET GEBRUIKEN

- ouders
- kinderen
- netwerkpartners
- huisartsen

HOE WERKT HET?

De modulaire GGZ is een nabije, flexibele en ecosysteemgerichte werkwijze waarbij een GZ-psycholoog aanwezig is in de leefwereld van jongeren – zoals op school, in de wijk en in multidisciplinair overleg. Deze professional werkt vanuit presentie en de klik, biedt direct ondersteuning en brengt specialistische kennis naar voren zonder dat een volledige verwijzing of behandeltraject nodig is. Hierdoor ontstaat samenwerking in het ecosysteem en kunnen we afgestemde interventies inzetten. Dit draagt bij aan inzet van de juiste hulp op het juiste moment.

Het werken is modulair: de professional kan schakelen tussen groepinterventies, consultatie van specialisten, risicotaxatie, duiding, behandeling, ondersteuning aan onderwijs en sociaal team, of een warme verwijzing wanneer intensievere zorg nodig is. Hierdoor wordt het gat tussen voorveld en specialistische GGZ verkleind, worden wachttijden verminderd en blijven gezinnen niet onnodig wachten. De expertise van de GGZ wordt breed inzetbaar en versterkt de kwaliteit van het hele netwerk rondom het kind.

Deze werkwijze vraagt wel om goede randvoorwaarden: rugdekking voor de professional, een mix van disciplines, intervisie/supervisie, structurele verbinding met instellingen en aandacht voor financiering over domeinen heen. Wanneer dit goed wordt georganiseerd, ontstaat een krachtig ecosysteem waarin variatie wordt omarmd, complexe problemen vroeg worden herkend en jongeren precies krijgen wat ze nodig hebben – op het juiste moment, op de juiste plek, door iemand die dichtbij staat.

WAT GAAT HET VERANDEREN?

Voor ouders en kinderen betekent modulaire GGZ dat er sneller, dichterbij en laagdrempeliger hulp is zonder wachttijden of ingewikkelde verwijzingen. Ze krijgen één vaste professional die meedenkt, normaliseert en snel schakelt met de omgeving, school, sociaal team en specialisten wanneer dat nodig is. Hierdoor voelen gezinnen zich eerder gehoord, ontstaat er rust en duidelijkheid, en wordt er voorkomen dat problemen onnodig groot of complex worden.

WAT IS ER NODIG OM DIT TE LATEN SLAGEN?

Om modulaire GGZ te laten slagen zijn drie dingen nodig: duidelijke rugdekking en kwaliteitsborging voor de professionals (intervisie, consultatie, risicotaxatie), stevige samenwerking tussen onderwijs, sociaal team en GGZ-instellingen, en flexibele financiering die domeinoverstijgend werken mogelijk maakt. Met deze voorwaarden kan de professional veilig, effectief en duurzaam in de leefwereld van gezinnen werken.

CONCEPT 2

GROEPSMATCH 1.0

KORTE BESCHRIJVING VAN HET CONCEPT

Een platform/community waarop vraag en aanbod met betrekking tot groepsaanbod samenkomt uit de sociale basis en waar we (belangenloos) zorgen dat kinderen en jongeren in een passende groepen terechtkomen.

WIE GAAT HET GEBRUIKEN

- netwerkpartners uit onderwijs, laagdrempelige voorzieningen en professionals
- Ouders en jongere

HOE WERKT HET?

We bouwen een community waarin alle bestaande groepsgerichte initiatieven samenkomen in één app of platform. Dit gaat om aanbod uit het sociale domein dat al bestaat voor lichte ondersteuningsvragen, zoals peercontactgroepen (bijvoorbeeld jonge-moedergroepen), sport en recreatie, creatieve activiteiten, muziek, welzijnsactiviteiten en andere vormen van laagdrempelige ontmoeting. Door dit op één plek te verzamelen ontstaat een duidelijk en toegankelijk overzicht van wat er al is, waardoor kinderen, jongeren en gezinnen makkelijker de weg vinden naar passende groepen. Het platform maakt het mogelijk om vraag en aanbod op een eenvoudige manier te verbinden, zonder verwijzing of drempel. In deze fase richt het platform zich uitsluitend op voorliggende voorzieningen en dus niet op geïndiceerde zorg. Geïndiceerde zorgorganisaties zijn wel bewust verbonden aan de community, zodat zij gebruik kunnen maken van het bestaande groepsaanbod. Dit maakt het mogelijk om sneller af te schalen wanneer dat passend is, alternatieven te vinden die beter aansluiten bij de context van het gezin en de leefwereld, en om een deel van de ondersteuning buiten de formele zorg te organiseren. Zo ontstaat een netwerk waarin welzijn, onderwijs en zorg elkaar versterken en gezinnen sneller en beter passende ondersteuning kunnen vinden.

WAT GAAT HET VERANDEREN?

Voor ouders en kinderen betekent dit dat externe professionals sneller en makkelijker passend groepsaanbod kunnen vinden en direct kunnen aanbieden. Daardoor krijgen gezinnen sneller ondersteuning zonder gedoe of verwijzing, en sluit de hulp beter aan bij hun dagelijkse leven.

WAT IS ER NODIG OM DIT TE LATEN SLAGEN?

Om dit te laten slagen is een compleet en voortdurend actueel overzicht van aanbod nodig, goede samenwerking met lokale partners en een gebruiksvriendelijk platform met duidelijk eigenaarschap en beheer. Financieel vraagt het om structurele middelen voor ontwikkeling, beheer en coördinatie, waarbij gemeenten en partners gezamenlijk investeren omdat het platform domeinoverstijgend werkt en voor iedereen meerwaarde oplevert.

CONCEPT 3

GROEPSMATCH 2.0

KORTE BESCHRIJVING VAN HET CONCEPT

Een platform/community waarin vraag en aanbod met betrekking tot geïndiceerd groepsaanbod samenkomt en waar we (belangenloos) zorgen dat kinderen en jongeren in een passende groepen terecht komen.

WIE GAAT HET GEBRUIKEN

- netwerkpartners uit geïndiceerde zorginstellingen.

HOE WERKT HET?

We bouwen een community waarin in eerste instantie een selecte groep aanbieders van geïndiceerd groepsaanbod in eerste instantie samenwerkt binnen een duidelijke en afgebakende proeftuin. Deze aanbieders sluiten een samenwerkingsovereenkomst, waardoor zij met elkaar afspraken maken over kwaliteit, capaciteit, doorverwijzing en toegankelijkheid. Het platform biedt een actueel overzicht van beschikbaar groepsaanbod met indicatie, inclusief doelen, duur, doelgroep en beschikbare plekken, zodat professionals sneller en meer onderbouwd onderling kunnen matchen.

Andere aanbieders van geïndiceerde zorg kunnen het platform wel gebruiken om vragen te stellen, consultatie te vragen of af te stemmen over plaatsingen, maar zij nemen nog niet actief deel in de proeftuin. Hierdoor blijft het geheel klein, behapbaar en bestuurbaar, terwijl er wel transparantie, samenwerking en kennisdeling ontstaat in het bredere veld. Dit maakt het mogelijk om wachttijden beter te verdelen, afschaling of opschaling flexibel te organiseren, en gezinnen sneller naar passend groepsaanbod te leiden.

Op deze manier ontstaat een gecontroleerde, lerende omgeving waarin aanbieders samen oefenen met nieuwe werkafspraken, data delen, elkaars expertise benutten en gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor goede toegang tot geïndiceerd groepsaanbod – terwijl het platform stap voor stap kan groeien richting een bredere, duurzame regionale samenwerking.

WAT GAAT HET VERANDEREN?

Voor ouders en kinderen betekent dit dat zij sneller en beter passend groepsaanbod krijgen wanneer geïndiceerde ondersteuning nodig is. Doordat aanbieders samenwerken en zicht hebben op elkaars aanbod en plekken, wordt de juiste groep sneller gevonden en wordt onnodig wachten of verkeerd doorverwijzen voorkomen. Ouders hoeven minder zelf te zoeken of van loket naar loket te gaan, krijgen duidelijker uitleg over opties en ervaren meer continuïteit in de ondersteuning. In de praktijk leidt dit tot minder frustratie, meer overzicht en een beter passend traject voor het kind.

WAT IS ER NODIG OM DIT TE LATEN SLAGEN?

Om dit te laten slagen zijn duidelijke samenwerkingsafspraken nodig tussen de deelnemende aanbieders over kwaliteit, toegang, informatie-uitwisseling en capaciteit. Het vraagt een betrouwbaar en actueel platform dat actief wordt beheerd. Daarnaast is bestuurlijke rugdekking essentieel, inclusief heldere financiële afspraken over deelname, beheer en doorontwikkeling. Van aanbieders vraagt het bereidheid transparant samen te werken, ervaringen te delen en in een lerende houding te blijven. 14

CONCEPT 4

DUIVENTIL

KORTE BESCHRIJVING VAN HET CONCEPT

Een laagdrempelige landingsplaats waar informele en voorliggende zorg samenkomen en gezinnen vroegtijdig ondersteuning en richting kunnen vinden vanuit gezamenlijke expertise uit de sociale wijkteams en JGZ.

WIE GAAT HET GEBRUIKEN

- Het wordt gebruikt door de JGZ, de lokale teams, scholen en welzijns- en cultuurpartners om vroeg te signaleren, samen af te stemmen en gezinnen op een laagdrempelige manier te ondersteunen.

HOE WERKT HET?

Het duiventil-concept is een werkwijze waarbij de JGZ fungeert als een centrale, laagdrempelige plek waar verschillende vormen van ondersteuning, ontmoeting en groepsactiviteiten samenkomen. Het bouwt voort op het brede bereik en de vertrouwde positie van de JGZ, waardoor gezinnen niet alleen vroeg gesignaleerd worden, maar ook direct kunnen worden verbonden met passend groepsaanbod uit het sociale domein, recreatie, cultuur en welzijn — zonder indicatie en zonder nieuwe schotten.

JGZ-professionals werken hierbij nauw samen met lokale teams en onderwijs, zijn zichtbaar in de wijk en op school, en kunnen daardoor vroegtijdig bepalen welke vorm van ontmoeting of groep past voordat zwaardere hulp nodig is. Doordat zij doelgericht in plaats van productgericht werken, kunnen zij flexibel aansluiten bij wat een gezin nodig heeft: van opvoedondersteuning tot sport, muziek of peercontact. Het duiventil-idee staat voor een toegankelijke plek waar mensen makkelijk binnenkomen, waar beweging is en waar domeinen niet gescheiden zijn. Het brengt JGZ, sociaal team, welzijn en onderwijs dicht bij elkaar, stimuleert gezamenlijke casuïstiek en maakt het mogelijk om echt van elkaar te leren, waardoor één netwerk ontstaat rondom jeugd en gezin met gedeeld eigenaarschap en gezamenlijke doelen.

WAT GAAT HET VERANDEREN?

Het zorgt voor eerder en beter afgestemde ondersteuning, minder losse loketten en één herkenbare plek waar professionals samen optrekken. Voor gezinnen betekent dit meer duidelijkheid, sneller passende hulp en minder herhaling van hun verhaal.

WAT IS ER NODIG OM DIT TE LATEN SLAGEN?

Om dit te laten slagen zijn heldere werkafspraken, gedeeld eigenaarschap tussen JGZ, lokale teams en onderwijs, en structurele tijd en aanwezigheid van professionals nodig. Daarnaast vraagt het om gezamenlijke sturing op doelen in plaats van producten en bestuurlijke steun om deze manier van werken duurzaam te verankeren. Een eerste kleinschalige pilot of testplek helpt om in een overzichtelijke setting te oefenen, ervaringen op te halen en de werkwijze stap voor stap uit te bouwen.

CONCEPT 5

CLUBHUIS

KORTE BESCHRIJVING VAN HET CONCEPT

Een plek waar landing gevonden kan worden in het zoeken naar mentale veerkracht voor jong en oud(ers).

WIE GAAT HET GEBRUIKEN

- Jeugdigen
- Ouders

HOE WERKT HET?

Het Clubhuis voor de Jeugd is een warme, huiselijke plek waar jongeren (en ouders) zonder drempels kunnen binnenlopen en in contact komen met elkaar. Ze worden welkom geheten in een aantrekkelijke, uitnodigende omgeving met ruimte om te landen, een gesprek te voeren of gewoon even te zijn. Via een kort kennismakingsmoment wordt samen verkend wat iemand nodig heeft: gezelschap, rust, een gesprek of aansluiten bij een activiteit of groep.

Vanuit deze centrale plek kunnen jongeren kiezen uit verschillende opties, zoals de open huiskamer, peersgroepen, preventieve of herstelgerichte groepen, culturele of creatieve activiteiten en praktische of beweeggerichte lessen. Alles is flexibel en passend bij de behoefte van dat moment. De locatie is overdag of 's avonds toegankelijk en werkt met een gastvrije, herkenbare host met ervaringskennis.

Het Clubhuis biedt zo één plek waar ontmoeting, peercontact, ondersteuning, activiteiten en ervaringskennis samenkomen, zonder ingewikkelde procedures. Het is een laagdrempelige, veilige en inclusieve omgeving die jongeren de ruimte geeft om te kiezen, te groeien en op hun eigen manier deel te nemen.

WAT GAAT HET VERANDEREN?

Het zorgt voor een plek waar jongeren en ouders sneller terechtkunnen voor ontmoeting, steun of activiteiten, zonder drempels of verwijzingen.

Daardoor krijgen zij eerder passende ondersteuning, meer rust en meer ruimte om op hun eigen manier mee te doen.

WAT IS ER NODIG OM DIT TE LATEN SLAGEN?

Er is een warme, toegankelijke locatie nodig, een vaste gastheer/gastvrouw, goede samenwerking tussen partners (gemeente, onderwijs, cultuur, welzijn) en een gevarieerd programma van activiteiten en groepen.

Daarnaast vraagt het om duidelijke afspraken over organisatie, inzet van professionals en een basisbudget voor uitvoering en continuïteit.

CONCEPT 6

DE BOUWPLAATS

KORTE BESCHRIJVING VAN HET CONCEPT

Een onderwijsopdracht die op middelbare scholen vanuit creativiteit ophaalt wat de jeugd nodig heeft in het ontwikkelen en behouden van voldoende veerkracht

WIE GAAT HET GEBRUIKEN

Het wordt gebruikt door leerlingen die ontwerpen, door gemeente-onderwijs-cultuur-ontwerpers die het proces begeleiden, en door lokale organisaties die tijdens het matchingsmoment helpen om ideeën te realiseren.

HOE WERKT HET?

In april 2026 voeren drie leerjaren een creatieve ontwerpopdracht uit waarin leerlingen een plek ontwerpen waar zij zelf graag komen en die bijdraagt aan hun mentale veerkracht. Ze worden uitgedaagd om architect, maker of verhalenverteller te zijn en een plek vorm te geven waar je je veilig voelt, tot rust kunt komen, mensen kunt ontmoeten of juist even kunt ontsnappen. De plek mag op elke creatieve manier worden ontworpen: als maquette, tekening, moodboard, film, gedicht, podcast, bouwplan of een combinatie daarvan. Tijdens het ontwerpen denken leerlingen na over sfeer, toegankelijkheid, veiligheid, ontmoeting, inspiratie en wat voor hen écht werkt.

De opdracht wordt ontwikkeld en begeleid in samenwerking tussen gemeente, onderwijs, cultuurpartners en ontwerpers. Niet om jongeren te sturen, maar om hun perspectief centraal te zetten en te begrijpen wat zij nodig hebben in hun leefwereld. Hun ontwerpen vormen belangrijke input voor het doordenken en vormgeven van een toekomstige fysieke 'plek voor de jeugd'.

Na de ontwerprondes volgt in april 2026 een matchingsmoment: een lokaal event waar ondernemers, verenigingen en culturele en maatschappelijke organisaties worden uitgenodigd. Tijdens dit event wordt verkend hoe de ideeën van jongeren tot uitvoering kunnen komen — in activiteiten, samenwerkingen of zelfs het realiseren van een echte plek. Zo wordt de stem van jongeren het startpunt voor nieuwe, domeinoverstijgende initiatieven die aansluiten op hun behoeften en mentale veerkracht versterken.

WAT GAAT HET VERANDEREN?

Het zorgt ervoor dat jongeren een echte stem krijgen in wat zij nodig hebben voor hun mentale veerkracht, en dat volwassenen niet voor maar mét hen ontwerpen. Het leidt tot plekken en initiatieven die beter aansluiten bij hun leefwereld, en het versterkt de samenwerking tussen gemeente, onderwijs, cultuur en lokale organisaties doordat zij samen met jongeren vormgeven aan wat er écht toe doet.

WAT IS ER NODIG OM DIT TE LATEN SLAGEN?

Beleidsmatig is duidelijk bestuurlijk commitment nodig, met afspraken over rollen, eigenaarschap en het vervolg op de jongerenontwerpen. Financieel vraagt het om middelen voor het lespakket, de uitvoering, het matchingsmoment en een kleine reserve om kansrijke ideeën echt te kunnen oppakken, plus afspraken over wie welke kosten draagt.

Concept	Ontwerpgroep	Bestuurlijk duo
Modulaire GGZ / Modulaire jeugdhulp in de wijk Specialistische ggz kennis en expertise aanwezig in de context en laagdrempelig beschikbaar behandeling én partner in het ecosysteem.	- Birgit van de Mosselaar – gemeente Heumen - Saskia Kastein- gemeente Heumen - Joop de Vette – inwoner - Weynand Rommens – manager Sociaal Team Heumen - Erik Keijzers – manager Karakter	- Marlies Kennis- buurtteams Jeugd & gezin - Hans van Geenhuizen - Karakter
Groepsmatch 1.0 /2.0 Een platform/community waarop vraag en aanbod met betrekking tot groepsaanbod samenkomt uit de sociale basis en waar we (belangenloos) zorgen dat kinderen en jongeren in een passende groepen terechtkomen. Een platform/community waarin vraag en aanbod met betrekking tot geïndiceerd groepsaanbod samenkomt en waar we (belangeloos) zorgen dat kinderen en jongeren in een passende groepen terechtkomen.	- Karin Laarakkers – Family Supporters - Dieke de Koning – Pro Persona Preventie - Robert Kroes - Kussema	1.0: - Indra Knoop – Bindkracht - Teddy Vrijmoet – Lindenberg - Gerard Roos – Xtanoa 2.0: - Marlies Kennis – Buurtteams Jeugd & Gezin - Hans van Geenhuizen – Karakter - Etienne van Uden – Gemeente (ROB)
Duiventil Informeel en voorliggende zorg komt samen op één landingsplaats binnen het consultatiebureau	- Nadine Hamers – gemeente Wijchen/Druten - Arvid Ernst – gemeente Wijchen/Druten - Olga van Keulen – gemeente Beuningen - Evelien van de Vossenbergh – gemeente Beuningen	- Joep van der Boogaard - Jgz - Arvid Ernst – gemeente Wijchen/Druten
Clubhuis Een plek waar landing gevonden kan worden in het zoeken naar mentale veerkracht voor jong en oud(ers).	- Debbie Norel – Inspiloog - Karin Laarakkers – family supporters - Robert Koese – Kussema - Dieke de Koning – pro persona - Bianca Bolwerk – bindkracht 10 - Pamela Visser – kruip kind en jeugd - Vivianne Russi- Wolfs- kracht boven de waal - Eefje Kuhlman – Sterker - Femke Wammes - Sterker - Vera Ebbers – Speltherapie de Veer - Annemoon Vijverberg- Iriszorg - Maarten van der Put – Iriszorg	- Indra Knoop – Bindkracht10 - Gerard de Roos – Xtanoa
De Bouwplaats Een onderwijsopdracht die op middelbare scholen vanuit creativiteit ophaalt wat de jeugd nodig heeft in het ontwikkelen en behouden van voldoende veerkracht	Nadine Hamers - Gemeente Wijchen/Druten	- Arvid Ernst – gemeente wijchen/druten - Schoolbestuur maas en waal college?